СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 115. Джерзи Ситі, Н. Дж., середа, 18 травня 1932. — VOL. XL. No. 115. Jersey City, N. J., Wednesday, May 18, 1932. — THREE CENTS.

НАУКОВА ЕКСПЕДИЦІЯ ДОБИЛАСЯ НА ВЕРХ ГОРИ МЕК КІНЛІ В АЛЯСЦІ

КЛІРВОДЕР (Аляска). — Альберт А. Ліндлі, провідник наукової експедиції, доносить, що вийшов на верх гори Мек Кінлі й був на обидвох шпилях цеї стрімкої гори, де ще не стояла людська нога.

Ліндлі подає далі, що вся радість експедиції пропала з того приводу, що знайшли по дорозі тіло наукового дослідника Теодора Ковена, котрий впав у щілину і там загинув. Така сама судьба стрінула певно й другого дослідника, Алена Карпа. Обидва згинули перед кількома днями, коли вибралися міряти космічні проміні.

ЗАГИНУВ НАЙБІЛЬШИЙ ГІРСЬКИЙ ДОСЛІДНИК.

НЮ ЙОРК. — Міссіс Кетлін Карп, одержавши сумну відомість про смерть свого мужа в Алясці, подає:

Її муж, літ 32, походив з Шикаґо, але виховався у Німеччині, де й полюбив гірський спорт та відбував части прогульки в Альпи.

Вернувшися до Злучених Держав, покінчив інжинірські студії в Колюмбійськім університеті, а потім взявся розсліджувати гори на Алясці. Життя його було дуже подібне до життя анґлійського дослідника Джорджа Мелорі, котрий розсліджував верх недоступної гори Еверест, де й загинув серед ледняків. Так і загинув Карп на горі Мек Кінлі, теж серед ледняків.

МОЛОДИЙ ЕНТУЗІЯСТ.

ДЖЕРЗІ СІТИ. — Загинувший в Алясці Теодор Ковен, літ 26, був нежонатим, і залишив у Джерзі Сіти стару матір і брата. Перед смертю зателеґрафував до матери, щоби ним не журилася, коли не дістане відомости кілька тижнів.

Подібно як Карп, був і Ковен інжиніром. Вибрались обидва на верх гори Мек Кінлі для переведення наукових дослідів.

СМИТ ЗАКЛИКАЄ ДО БЕЗПАРТІЙНОЇ АКЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Бувший ґовернор Смит виголосив радіом довшу бесіду в справі теперішнього економічного положення і радив конґресменам і сенаторам та іншим відповідальним людям залишити балачки, а братися до дійсного ратунку. Бо всяка проволока, говорив Смит, може довести до того, що ратунок може прийти запізно. Треба числитися уже з днями, а не то з місяцями.

Смит взивав конґрес, щоби уповажнив президента в міру потреби продовжити мораторію.

ЙОНҐ ВІДМОВИВСЯ КАНДИДУВАТИ.

ЛИТЛ ФОЛС (Ню Йорк). — В місцевій ґазеті надруковано листа Овена Д. Йонґа, в якім він категорично відмовляється від евентуальної кандидатури на президента як відпоручник демократичної партії.

В ДАЛЬШІЙ ПОГОНІ ЗА БАНДИТАМИ.

НЮ ЙОРК. — У нюйорськім стейті й у Ню Джерзи рушено ввесь поліційний апарат, щоби дістати в руки банду, яка викрала дитину Линдберґів і її вбила. Далі слідять за тими, котрі пустили в рух перші банкноти, які одержали титулом викупу за дитину. Переглядають тисячі фотоґрафій ріжних злочинців та роблять пошукування при помочі літаків і кораблів, на суші й на морю.

ЛІТО ЗАМІСЦЬ ВЕСНИ.

НЮ ЙОРК. — Ще не розвинулися добре дерева, а вже було 83 степенів спеки, як серед літа. За 26 літ не було такого горячого 16 травня. В Бостоні було ще горячіше, бо було 92 степенів. А в Айорнвуд, Мішіґен, температура спала нагло з 90 степенів до 37 і почав падати сніг.

МЕК АДУ ПОКИДАЄ СУХИХ.

СЕН ФРЕНСИСКО. — Вилієм Мек Аду, провідник сухих демократів з Каліфорнії й опора Протисалунової Ліґи, думає кандидувати на сенатора вже не як сухий, але як „ліберальний". Годиться, щоби конвенційні делеґати вирішили справу прогибіції.

ПРОТИ УРЯДОВЦІВ З ВИБОРУ.

НЮ ЙОРК. — Перебуваючи тут на студіях д-р Іназо Нітобе, член японської палати панів і бувший делеґат до Ліґи Націй, обговорюючи атентат на японського премієра, каже, що це було ділом японських фашистів. Фашисти домагаються заведення диктатури і є проти того, щоби вибирати урядовців. Вони кажуть, що виборча система довела в Японії до корупції. На визначні становища не дістаються люди відповідно до заслуг, а відповідно до того, скільки мають за собою голосів.

НЕГОДОВАННЯ ПРОТИ ВІЛБУРА.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Д-р Рей Вілбур, секретар внутрішніх справ, говорив до кількох тисяч делеґатів, котрі займаються суспільною працею. Він казав, що злі часи мають те добре, що батьки більше займаються тепер вихованням своїх дітей, бо держаться більше дому. Коли він це говорив, многі делеґати реаґували на це окликами „дурне".

ДО СОЮЗОВЦІВ В НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

ПРОСИТЬСЯ УСІХ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА В НЮ ЙОРКУ ПРИБУТИ НА

ДУЖЕ ВАЖНІ

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

які відбудуться

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 19-ГО ТРАВНЯ (MAY) 1932 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-19 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

в годині 8-мій ввечір.

На зборах викінчиться остаточно злуку відділів, як також вирішиться багато важних справ.

ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:

Ілія Гузар, предс.; **Мих. Жуковський** і **Мих. Боднар**, секретарі.

СОВІТСЬКИЙ ІНЖИНІР ПРО ПРАЦЮ У СОВІТСЬКИХ КОПАЛЬНЯХ.

У французькім часописі „Ле Журналь" кореспондент Льондон, який виїхав був до Румунії, оповідає свою розмову з совітським інжиніром, який працював у дирекції одного з великих углевих підприємств у Сталінґраді, а який утік разом з дружиною до Румунії. Перед 1931 р., заявив інжинір, совітські гірняки працювали в копальнях точно означену скількість годин і були зобовязані видобути кожного місяця згори означений континґент вугля. Якщо з кінцем місяця показалося, що скількість видобутого сирівця була менша, як це встановили були на цей місяць, тоді дирекція зменшала вуглекопам пенсії пропорціонально до дефіциту добутого вугля. Від 1931 р. ввели іншу методу. За виконану працю відповідає адміністрація фабрики. Якщо скількість видобутого вугля є менша, то робітники не дістають заплати до часу вирівнання недобору. Цей стан є дуже прикрий для робітників. Заряд донецьких копалень спровадив недавно робітників з Рурщини, де панує безробіття, одначе німецькі емиґранти не могли знести страшних життєвих умовин у копальнях і вернулися домів.

НЕ МОЖНА ВЧИТИСЯ СПІВАТИ СЛУЖБУ БОЖУ ПО УКРАЇНСЬКИ.

Дмитро Лавринюк з Мізюринців, пов. Кремянець, який служить як скарбник у млині І. Термени в Кордишові, зорґанізував хор при культурно-освітньому відділі споживчої кооперативи. Вечерами скликав співаків на проби і вчив співати Службу Божу в українській мові. Несподівано прийшов підчас проби поліціянт зі Шумська, списав протокол, позаписував присутніх, між ними 10-літніх дітей. Лавринюкови поліціянт заявив, що як він не припинить тієї роботи, то його заарештують.

ПОЛІЦІЯ ВЗИВАЄ, А СТАРОСТА НЕ ЗНАЄ.

Д-р Юрків дістав візвання з поліції, явитися в старостві в Жидачеві, в цілі переслухання в справі протестів. Якеж було його здивування, коли, прибувши до староства, довідався, що ніхто зі староства його не взивав. Щойно тепер виготовлено йому візвання.

НЕ ХОТІВ СЛУЖИТИ В ВІЙСЬКУ.

У Вишнівці, пов. Кремянець, в річці Горині втопився Ідель Швехер. Хоч його витягнули з води негайно, але вратувати не вдалось. Причиною самогубства було те, що Швехер не хотів служити в війську, а саме перед розпучливим кроком він дістав „карту покликання".

СМЕРТЬ У ВЯЗНИЦІ ВІД ДЕНАТУРУ.

У володимирській вязниці нагло померла мешканка села Тиричан, Анастасія Чигиринова, що відбувала кару за злодійство. Тому, що вина Чигиринової не була велика, вона підчас перебування у вязниці користала з більшої свободи ніж інші вязні. Десь на приватній роботі Чигиринова вкрала пляшку денатуру, а тому, що була налоговою пиячкою, випила її до дна. Велика скількість трійливого алькоголю так вплинула на нещасну жінку, щ вона, забуваючи про все, утікла з вязниці до дому (27. км.). Але поліція вже чекала на неї біля хати і негайно відвела її назад до Володимира. Зараз по приїзді до вязниці вона вмерла серед страшних мук.

В ОБОРОНІ ШКОЛИ.

В чисто українському селі Гуминець, пов. Самбір, є утраквістична школа. Це не подобалося місцевому лісничому, який поставив собі за ціль перемінити її на польську. Роздобув шкільні декларації та почав намовляти темних селян, щоби підписували ті декларації, обіцяючи, що вибудує їм на присілку школу, щоби їх діти не мусіли далеко ходити. Так зібрав шість підписів. Довідались про це свідомі громадяни і скликали нараду, на якій справу реферував д-р Кіцула з Самбора. На нараді вибрано комітет, який має вислати в тій справі делеґацію до шкільної ради.

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.

Всіх війтів, які підписали разом з громадською радою відомі протести, покарало жидачівське староство карою по 100 зол. Переслухують дальше людей, дарма, що конституція дозволяє всім, чи то поєдинчо, чи громадно, вносити ріжні письма до властей.

ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД ЖІНКОЮ ЗІМЛІВ.

Один бориславський робітник задовго засидівся при картах. Жінка не могла діждатись чоловіка і вибралась над ранком його шукати. Коли бідачисько побачив свою жінку, зімлів зі страху, так, що товариші „забави" мусіли його відтирати.

З ПРИГОД ҐЕТОГО.

З нагоди ювилею Ґетого видають тепер усякі цікаві записки з приватного його життя. Підчас своєї одної подорожі по Італії він мав ось таку пригоду. Над озером Ґарда в місті Таргольї спитав господаря, де знаходиться відходове місце. На це господар відповів: Там на долині. Де? — питає Ґете. — Де вам подобається,— відповів господар. Подібне до нашої сільської ідилії.

ЧУДО ВЕЛИКОЇ ПЯТНИЦІ В ІТАЛІЇ.

Старинна від віків традиція твердить, що коли свято Благовіщення припаде на Велику Пявницю, то тоді з терням Христового вінця, захованім у соборі міст Адрія, в Італії, діється чудо. Терня з корони відживає знову й Христова кров червоніється.

Цього року трапився знов рідкий випадок злуки двох свят: Великої Пятниці й Благовіщення. До Адрії прибули численні паломництва з цілої Італії та закордону, щоби побачити чудо. Місцевий епископ велів відправляти богослуження в усіх церквах. І справді, так як всі надіялися, у Великодну Пятницю в год. 4-ій і 20 хвиль пополудні, в приявности многотисячної товпи людей, яка безперервно молилася, повторилося чудо.

На терні Христової корони зачервонілася кров.

Для справдження автентичности чуда або якогонебудь підступу чи непорозуміння зарядили зараз же гостру контролю явища. До контролі покликали багато італійських і французьких учених, між іншими проф. Лє Бон з університету в Безансон. По торжестві в соборі епископ Адрії показав святощі з балькону епископської палати многотисячній товпі вірних, яка зібралася на площі перед церквою та на бічних вулицях. Відновлені сліди крови Христа тревають — по традиції — звичайно щє кільканацять днів. Часами чудо треває до 50 днів.

Свято Благовіщення припаде на день Великої Пятниці аж за 74 роки.

ОТРУЇВ ТРИ ЖІНКИ.

В Хойніцах арештували і посадили в тюрму селянина Кошніка з Зеленіц, пов. косцерського, якого підоэрівали, що він отруїв свою третю жінку. Трупа її викопали й прослідили шлунок. Знайшли сліди стрихніни. Слідча влада постановила викопати трупи й двох попередніх жінок, які теж повмирали невдовзі по шлюбі. Підозрівають, що й вони отроєні.

ГОРІВЧАНА РАДІСТЬ ПОЛЬСЬКОГО ВЕЛИКОДНЯ.

У Варшаві в днях польського Великодня під благодійним впливом алькоголю було багато вуличних бійок. Таких більших кривавих на ножі було пять. Вісім випадків самогубства. Вильно ще краще списалося: там було 28 бійок і 150 випадків нарушення пубичного супокою. Чотири бійки скінчилися смертю. А в Лодзі вибралася компанія за місто на прогульку. До них присікалися два пяниці, які зажадали від них грошей на горівку. Товариство відмовило. Пяниці зчинили бійку, в якій було троє важко ранених.

„ШУКАЮТЬ СТЕБЕЛЬЦЯ В ОЦІ БЛИЖНЬОГО".

Шкільні власти в Румунії розіслали тайний розказ директорам шкіл, слідити за українськими товариствами, а також за учителями, що належать до українських товариств. Сільські нотарі мають доносити політичним властям, чи в селі нема українських ірредентистів і комуністів. Особливу бачність мають звернути на учителів і священиків. Чи не краще булоб, якби власти взяли під надзір усіх, що розкрадають державне майно?

КРІВАВА МІЖУСОБНА БОРОТЬБА В ІНДІЇ

В МІЖУСОБНІЙ БІЙЦІ ЗГИНУЛО ПОНАД 100 ІНДІЙЦІВ ТА МАГОМЕДАН, А КІЛЬКАСОТ ПОРАНЕНО. ВОРОХОБНИКИ ПАЛЯТЬ І НИЩАТЬ КРАМНИЦІ ТА ДОМИ.

БОМБЕЙ (Індія). — Вже кілька днів точиться між Індійцями та магомеданами небувало завзята й крівава боротьба, яка почалася через побиття двох магомеданських хлопців. Не зважаючи на всі заходи поліції й війська, що все більше прибуває до Бомбею з панцирними автами й тенками, ворохобня не припиняється, а навпаки, ще більше розростається. Влада не встані опанувати міста, а тому розлючені натовпи вбивають і калічать своїх противників та палять, грабують і нищать крамниці, приватні доми, публичні установи й магомеданські та індійські храми.

Влада числить, що вбито вже понад сотку ворохобників з обох сторін, а поверх 600 тяжко покалічено. До Бомбею прибувають війська з Пуни та з інших міст, але нема великих надій, щоби пощастило скоро припинити кріваву ворохобню. Розлючені величезні маси Індійців та магомедан не звертають уваги на всі заходи влади, як також не слухають своїх провідників. Влада боїться, щоб індійсько-магомеданська різанина та погроми не перекинулися з Бомбею до інших міст і місцевостей Індії.

ЯПОНСЬКІ ОФІЦИРИ ВИМАГАЮТЬ УТВОРЕННЯ БЕЗПАРТІЙНОГО УРЯДУ.

ТОКІО (Японія). — Ґенерал Мазакі, заступник начальника ґенерального штабу, відвідав бувшого військового міністра ґенерала Аракі й заявив йому, що армія не дасть кандидата на становище військового міністра, якщо уряд не буде безпартійний. На підставі японської конституції військовим міністром може бути лише ґенерал.

Отже, коли армія не подасть свого кандидата, то тим вона не дасть спромоги створити новий уряд. Військові тепер домагаються, щоби був зложений уряд з відповідних фаховців, які не звязані з партіями та з партійними доґмами, а будуть пильнувати виключно інтересів цілої держави.

ПРОТИ АҐІТАЦІЇ В ФЛЬОТІ.

ТОКІО (Японія). — Морський міністер, адмірал Осумі, видав наказ, щоб у фльоті негайно спинено політичну пропаґанду, а також усякі розмови й поширення чуток, звязаних з убивством премієра міністрів Інукая та з теперішною урядовою крізою в Японії. Чутки про заворушення в японській воєнній фльоті перебільшені.

В Токіо назовні вже панує повне заспокоєння й нічого не показує на те, що держава тепер переживає тяжку політичну кризу.

ЗГОРІВ КОРАБЕЛЬ.

МАРСЕЛЬ (Франція). — Біля східного берега Африки, в Аденському заливі, згорів великий французький пароплав „Жорж Філіпар". Цей пароплав вертався з перших своїх перегонів на Далекий Схід. Підоспівші на його допомогу пароплави вратували 663 пасажирів, а доля 237 пасажирів ще не відома. Можливо, що всі загинули в огні, або в морі.

Французька секретна поліція повідомляла власників корабля, що їх пароплавови загрожують злочинці знищенням. Припускають, що корабель спалили комуністи за те, що він нібито возив з Франції зброю для Японії, бо коли корабель був на китайських водах, то комуністи отверто нахвалювалися це зробити.

ВБИЛИ ЩЕ ОДНОГО ЛІДЕРА МАКЕДОНЦІВ.

СОФІЯ (Болгарія). — Біля його дому вбили лідера македонських революціонерів, Д. Міхайлова. Міхайлов офіційно був предсідником орґанізації македонських утікачів у Болгарії, а в дійсности був провідником революціонерів, що борються за утворення автономної Македонії з земель, які тепер знаходяться під трома займанцинами: болгарською, сербською та грецькою.

В 1924 році вбито лідера одної фракції македонських революціонерів, Александрова, а в 1928 році лідера другої фракції — Протоґорова. Вбивство Міхайлова вважають пімстою за вбивство названих двох лідерів. Це вбивство може статися початком нової крівавої боротьби між ріжними фракціями македонських революціонерів.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ВИСТУПИ ҐІТЛЄРІВЦІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Ґітлерівська ґазета „Фолькішер Беобахтер" критикує відношення Жидів до останніх пруських виборів і заявляє, що буде ліпше для Жидів, коли вони, користуючися всіми можливостями й нагодами, виїдуть з Німеччини. Далі ґазета каже, що соціял-націоналісти ґітлерівці рішили за всяку ціну вибратувати Німеччину від жидівської чуми.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАРИФОВА ВІЙНА

Світову війну розпочато в Европі й втягнено до неї Злучені Держави. А по війні розпочали Злучені Держави таку господарську політику, завівши високу тарифу, що дало почин до тарифової війни держав світа.

Ратуючи себе від депресії, Америка мимоволі дала початок до війни мирних часів, себто до господарського наступу одної держави на другу при помочі тариф. Злучені Держави відгородили себе від доплиDу чужинецьких товарів, щоб ратувати свій промисл. А інші держави відгородили себе від Америки. В Полудневій Америці твориться тепер навіть спеціяльний митний союз усіх держав Полудневої Америки, звернений проти Злучених Держав. Злучені Держави наложили зависоке мито на мідь, хліборобські продукти й інші предмети, які довозять з Полудневої Америки, а у відповідь на те держави Полудневої Америки хочуть збойкотувати американські товари.

Все те не було би великим лихом під господарським оглядом, коли би Злучені Держави могли обійтися без вивозу своїх продуктів до інших держав. Та так не є. Вони є покищо залежні від експорту, якщо хочеться вдержати американську продукцію на тій висоті, на якій вона була досі. Дотого треба мати на увазі, що без вдержання цеї продукції на відповідній висоті. не можна думати про це, щоби могла бути далі задержана та життєва стопа, до якої американський загал звик.

Американська тарифа унеможливила також державам, котрі винні Америці гроші титулом воєнних довгів, сплату тих довгів. Бо все золото є в руках Злучених Держав і Франції. Інші держави мають його дуже мало. Значить, довги можна би сплачувати тільки товарами, і на тім опирається Німеччина. Та наслідком високих тариф на її товари нема збуту. Кінець того такий, що в фінансовім буджеті Німеччини нема тепер позиції, призначеної на сплачування воєнних довгів. А крім того підносять в Европі ще й те, що Злучені Держави не давали Европі золота, тільки товари, а тепер вимагають звороту в золоті.

Тарифова війна, яка розгорілася між усіми державами, виявила, що треба господарського зближення держав, а не відгородження, та що господарське уздоровлення повинно зачатися від митного замирення.

КАРТИНИ З ОРГАНІЧНОЇ ПРАЦІ В РІДНІМ КРАЮ

I.

Будучність народа — це **молодіж** і це бачимо найліпше на Поляках, на їх кровавих, хотя з правила — не в час вибухаючих повстаннях. Але ті повстання — помимо страшних та непотрібних жертв мали ось що доброго за собою:

Вони піддержували передовсім у народі традицію геройської боротьби за волю, — а друге вони не давали широкому світови забути на це, що з кінцем **18-го** віку зістала ні сіло ні пало розібрана ціла одна держава в середині Европи поміж трох сусідів.

Длячого? Чому? Бо тим сусідам так хотілося, бо вони скористали з безборонности Польщі та забрали і поділили її землі поміж себе, на свій ужиток.

Но! — але Полякам почали поволі отвиратися очи на свої власні національні хиби, котрі довели аж до такого історичного скандалу — а польські патріоти старалися бодай при помочи повстань — а проб їх було — після Гільнера — шістнайцять — змазати і кровю окупити національну ганьбу а по змозі і свободу роздертій вітчині здобути. А в бій, на каторгу і на шибеницї ішла передовсім польська **молодіж**. Хтож її такою патріотичною та повною посвяти зділав?

Зділала це **„матка Полька"**, котра від дитини вщіплювала в молоде покоління патріотичне почуття, національну душу і готовість до жертв за вітчину.

На жаль — у нас, Українців таких патріотичних матерей Українок богато нема, бо у нас закорінилося „рабоління", а наші **мами** — якже часто — учать дітей своїх, що **„покірне теля дві корови ссе"**.

Очевидна річ, що з такого покірного теляти нічого путнього не виросте. Не виросте з нього тур, котрий би ворогів приступом брав на роги, але виросте звичайний хрунь, котрий упідлюється на кождім кроці, йде на услуги до своїх національних ворогів, женить-ся з женщинами ворожої нації а потомки його стають уже членами її і звичайно найзавзятішими переслідувачами того народу, з котрого вийшов їх батько.

Щоби отже виховати патріотичну **молодь**, треба передовсім постаратися о **патріотичні мами**, о патріотичне **жіноцтво**.

Є очевидною річю, що початок мусить бути зроблений найперше на верхах даної суспільности, то є межи інтелігенцією даного народу.

Такий початок зробила в українській суспільности покійна **Наталія Кобринська**, котра звернула однак передовсім увагу на справу **рівноуправнення жінок з мущинами**. Зрівнання щодо **прав** потягло очевидно і зрівнання щодо **обовязків**, то є до обовязків на полі національної роботи.

Дуже тяжко ішла та праця освідомлення українського жіноцтва покійній Наталії і великі та прикрі несподіванки її чекали.

Було це у 80-тих роках минувшого століття і тоді всі „наші" називали ще себе „Русинами". Тому і товариство, котре вона заложила, називалося **„Товариство руських жінок"** в Станиславові.

А що найцікавіше то це, що то товариство і **доси** так зоветься. Вправді виділ його подав був о зміну статуту і зміну його в тім напрямі, щоби назва його звучала **„Товариство українських жінок"**, але влада **не дозволила** на це, бо добачилася в тім **„політики"**, а це товариство — мовляв — не є політичним.

Одним словом: дивні діла Господні!

Та це лучилося було вже по смерти заслуженої Наталії. Вона ще й чого іншого дожила: члени того товариства — цебто станиславівські українські „дами" так гарно зрозуміли своє завдання, „боротьбу за рівноуправнення жінок", що постановили купити для епископа Пелеша почесну... **чашу!**

Але чи лиш та одна чудасія була у нашій галицькій Рутенії! Через кількадесять літ іствувало у Львові товариство, що так і звалося **„Обществом русских дам"**! Що тим „дамам" ані о жадне рівноуправнення жіноцтва не ходило, а вже наименше о плекання „українського сеператизму" — це річ очевидна.

Покійна Наталія не заклала однак рук і в році 1887 при переважній помочи Івана Франка видала вона прегарний **„Жіночий Альманах"**, де зібрала твори всіх визначних живучих українських письменниць.

Не є моїм завданням представляти тут дальший розвій організації жіночого руху в Галичині. Не у всіх — але в многих наших містах існують жіночі товариства чи кружки, а тепер є виразний напрям, щоби ту жіночу організацію перенести на села і в той спосіб виробити і між селянками свідомі, просвічені Українки, котрі би не лиш брали діяльну участь у громадянськім житю, але і **дітей своїх виховували в горячім українськім дусі.**

Дитячі враження є найсильніші та лишаються на ціле життя. І тим власне дається витолкувати той горячий, до жертв готовий (правда, що і шовіністичний) патріотизм польської молоді, котрий ми бачимо у всіх польських повстаннях, революціях, та в організації польських легіонів Пілсудського.

На доказ, що значить така „матка Полька" навіть в звичайній робітничій клясі — я представлю тут одну лиш незначну на перший погляд пригоду, якої свідком я сам недавно був.

Я мешкаю у двох малих покоїках (один без печи), котрі винаймаю в одного бувшого панського фірмана, що виставив собі невеличку хатку. Ціла родина його мусить тяжко працювати, а діти ходять крайно обдерті.

Наймолодший — пятилітний Мецьо забігає нераз до нас і недавно тому моя жінка каже жартом до нього:

„Ти, Мецю, чемний хлопчик, то я тебе возьму за свого, куплю тобі гарне убрання, і будеш Русином, Українцем".

Але на це Мецьо дуже обурився та піднесеним голосом заговорив, бючи себе пястучком в груди:

„Я Поляк! Я Поляк! Я не хцем ладнего убраня, і не хцем биць Русінем! Я не хцем биць Українцем!"

Хтож у тім малім хлопчику защіпив таке почуття народного достоїнства (але на жаль і погорди до другого народу) як не та проста, тяжко працююча робітниця, його мати, та помимо того справдішна „матка Полька"?!

Чиж диво, що він виросши на молодця радо піде у бій за свою Польщу, за свій народ?

Тому-то і є так важним усвідомлювати національно й організувати наше жіноцтво, бо тому, чого рідна мама дитину в діточім віці її — научить — того дитина ніколи не забуде!

Іван Гуцуленко.

СИСТЕМА ПРИРОДНИХ ПРЕМІЙ

Досі ми вже довідалися кілька основ означування вкладки в запомоговій організації. Найважнішою з тих засад є та, що кождий член повинен по справедливости платити „по літам", себто всі члени товариства, котрі знаходяться в однім віці, повинні кождого року зложити своїми вкладками таку суму, щоби вона вистарчила на заплачення посмертних по тих членах свого віку, що помруть протягом року. Кажучи мовою асекурації, члени кождого віку повинні кождого року зложити кошт обезпечення членів того віку.

Отже всі двацятьлітні повинні зложити на посмертне по двацятьлітних членах, що вмруть протягом року; трицятьлітні мають зложити на посмертні запомоги по трицятьлітних членах, що вмруть протягом року; і т. д. Вийде з того, що кождий член буде платити кошт обезпечення члена в його віці. Скільки цей кошт виносить, ми довідуємося з табельки коштів обезпечення. З неї ми бачимо, що на 1,000 долярів посмертного

20-літний член буде мав платити	$5.00	на рік
21 „ „ „ „ „	5.04	„
22 „ „ „ „ „	5.07	„
23 „ „ „ „ „	5.11	„
24 „ „ „ „ „	5.14	„
25 „ „ „ „ „	5.20	„
30 „ „ „ „ „	5.55	„
35 „ „ „ „ „	5.77	„
40 „ „ „ „ „	7.17	„
50 „ „ „ „ „	11.44	„
60 „ „ „ „ „	22.75	„
70 „ „ „ „ „	53.65	„
80 „ „ „ „ „	138.09	„
85 „ „ „ „ „	225.08	„
90 „ „ „ „ „	368.79	„
95 „ „ „ „ „	602.74	„
96 „ „ „ „ „	655.17	„
97 „ „ „ „ „	700.00	„
98 „ „ „ „ „	1,000.00	„

Як бачимо, при справедливій системі плачення за кошт обезпечення в даним віці вкладка збільшається з року на рік. Починається в двацятім році життя невеликою сумою 5 долярів і зростає з року на рік. Зпочатку зростає незначно, бо смертність зростає незначно. Зчасом її ріст стає щораз більший і більший, в міру того, як збільшається, як прискорюється зріст смертности. Накінець річна вкладка, що вийшла з незначної суми 5 долярів на рік, доходить до сум, які числяться на сотки, а наостанку в році, якого пересічно ніякий чоловік не переживає, доходить до повної суми 1,000 долярів.

Для 20-літнього члена річна вкладка виносить лише 5 долярів, бо 20-літній член платить лише кошт обезпечення 20-літнього члена. Він складається лише на посмертні суми по тих членах, що помруть межи двацятим і двацять першим роком життя. Ми знаємо з табельки смертности, що таких членів умирає 500 на 100 тисяч, або 5 на тисячу. Як яке запомогове товариство має таких членів 2 тисячі, то йому вмре до року десять 20-літних членів. Як друге товариство має 3 тисячі 20-літних членів, йому вмре до року пятнацять 20-літних членів. Як третє товариство має 4 тисячі 600 двацятьлітних членів, то йому вмре 23 таких членів. Перше товариство буде мусіло заплатити для родин своїх 20-літних членів 10 тисяч долярів, друге 15 тисяч, а третє 23 тисячі. Зате перше товариство розділить 10 тисяч долярів на 2 тисячі членів, друге розділить 15 тисяч долярів на 3 тисячі членів, а третє розділить 23 тисячі долярів на 4 тисячі 600 членів. Вийде річна вкладка для 20-літнього члена в першім товаристві 5 долярів, в другім також 5 долярів і в третім також 5 долярів.

Возьмім вік 70 літ. Припустім, що одно товариство має дві тисячі таких членів, а друге товариство має лише 188 членів у віці 70 літ. З табельки смертности можемо вирахувати, що в першім помре 106 членів у віці 70 літ, а в другім лише 10. Перше матиме заплатити 106 тисяч для родин по 70-літних членах, а друге лише 10 тисяч. Зате перше розложить суму 106 тисяч на 2 тисячі членів і вийде річна вкладка в сумі 53 долярів 65 центів; а друге товариство розложить суму 10 тисяч на 188 членів і вийде річна вкладка також 53 доляри 65 центів.

Возьмім останній рік, за котрий припускаємо, що його ніхто не переживає. Припустім, що в однім товаристві дожили 60 членів до 98-го року життя, а в другім лише 2 члени. В першім умре 60 членів, в другім товаристві 2 члени. Перше мусить приготовитися на випадок 60 тисяч долярів на посмертне по своїх 98-літних членах, а друге лише на видаток 2 тисячі долярів. Зате перше розкладає свій кошт на 60 членів і виходить, що річна вкладка для 98-літних членів виносить 1,000 долярів, а друге розкладає 2,000 долярів на 2 членів і виходить, що річна вкладка на тисячу долярів посмертного виносить також 1,000 долярів.

Цей спосіб обезпечування членів називається системою природних премій або системою природних вкладок. Система полягає на тім, що члени платять „по літам", себто всі члени кождого віку платять рівними вкладками згори на початку року стільки, щоби це вистарчило на заплату посмертного по членах у їх віці, що помруть протягом року.

В. Будзиновський.

ЗРУЙНОВАНА ГРОМАДА

(З моїх спогадів).

(12)

Я вже знав, що вони не виявлять мене і став їм читати написане мною подання до цісаря від Дубенка (тут подаю тільки зміст, бо дослівний текст не цілком тямлю):

„Найяснішиий Пане, Цісарю і Батьку наш!

„Стаємо перед Вашим Цісарським маєстатом і, як діти рідного тата, благаємо Вас, Найясніший Пане, згляньтеся на нас і зробіть нам справедливість.

„Тому 30 років несчастний наш дідич, пан шляхтич простяг руку по громадську сіножать, що годувала мізерну худібку нашу. Суд, проти всякого права, признав сіножать панови. Жандарми передали йому ту нашу дідизну так делікатно, що скупали її в крови наших батьків. Коли по сальві народ розбігся, на видертій силоміць з наших рук сіножати лишилися три трупи!

„В найглибшім переконанню, що та сіножать таки є громадською власністю, бо є свідки і громада до нині платить за неї податок, тому 3 роки громада займила сіножать і по нинішній день уживає її. Займила, бо то було її право; бо щоби наші діточки мали молоко, наша худібка мусить мати траву.

„Суд грозить, що сіножать передасть панови; міністерство рільництва не хоче народом опікуватися. Отже ми звертаємося до Вашого Маєстату з глибоким поклоном і слізно благаємо:

„Зволіть, Найясніший Пане, вглянути в цю справу і своїм урядам дати приказ, щоби вони: той спір полагодили скоро і справедливо. Щоби земля, зрошувана потом многих-многих поколінь хлопських і напоєна сердечною кровю батьків наших, полишилася на віки в руках наших і наших дітей".

Прочитавши ті нісенітниці, я глянув на депутатів і спитав:

„Ну? Може підете до кого іншого, щоби вам написав? А може лише схочете дещо змінити, відняти або додати?"

„Ні!" відповів асесор. „Не хочемо інакше. Ні віднимати, ні додавати не хочемо. Нехай буде так, як ви написали, бо ліпше не може бути. Ви написали так, що у цісаря в грудях був би хіба камінь, не серце, якби знехтував нашу просьбу. Від ваших слів і камінь заплакав би".

В очах депутатів справді показалися сльози. Я чув, що моє лице паленіє з сорому і я подумав собі:

„Боже! Був Ти коли послом?"

Звертаюся до війта і кажу:

„Отже підпишіть. Шкода, що ми не в Дубенку. Там ви ще прибили би громадську печатку".

„Я взяв з собою", сказав війт урадуваний, витягаючи печатку зза пояса.

Війт і асесор Дубенка підписали подання і прибили печатку. Подання, написані мною за Озерян і за Бертники, також подобалися обом війтам. Оба попідписували і поприпечатували, бо й вони приїхали з печатками.

Тепер мені стало прикро, що треба було аж таку робити комедію, щоби бідних людей образумити і не дати їм зруйнуватися до решти. Також троха смішно було мені, коли я подумав, що той, народом боготворений цісар, не схоче заопікуватися покривдженими. Я не сумнівався, що, вертаючися домів, депутати будуть про того „батька" угнетених думати інакше, як думали, їдучи до Відня, і як на селі думав загал. Я забалакав:

„Ходім до цісарської канцелярії просити, щоби вас зголосили на авдієнцію до цісаря".

Я повів людей туди, щоби їм показати мою добру волю, щоби неминуча невдача охолодила їх цісарськість і щоби не впали в руки якої пявки. Всеж таки в тій канцелярії дуже здивувались би, що в такій справі веде людей посол. Не дуже корисно для мене розуміли би причину мого поведення. Між урядовцями канцелярії, що рішали про допущення когось на авдієнцію, був також Українець Левицький. Я рішився вперед побалакати з ним. Прийшовши на подвіря цісарського бурґу, я сказав депутатам, щоби хвилю заждали на мене, бо я вперед піду довідатися, в котрім бюрі приймають зголошення. Я пішов і Левицькому розказав коротенько, в якій справі зголошується депутація. На це Левицький відповів мені, що в таких справах до цісаря безуслівно нікого не впускається. Я відповів, що знаю це, та дуже важні причини не позволяють мені сказати це депутатам; також дуже важні причини змушують мене вести сюди депутацію, хоч знаю, що в таких справах цісар не приймає. Моя ціль така, щоби депутати вчули це в цісарській канцелярії від цісарського урядовця.

„Я прийшов упередити вас", кажу, щоби ви не гадали, що я такий дурак, або що я може нечесно заробляю. Депутація жде на подвірю".

„Колиж бо нині не я урядую, а мій товариш Німець", замітив Левицький.

„Погано!" кажу. „Щоби депутати не гадали, що я, балакаючи незрозумілою для них мовою, продаю їх, я буду говорити по українськи. З тих же причин я не хотів би бути перекладачем німецької відповіди. Крім мене, мабуть, промовить ще один член депутації, Поляк.

„То зробимо так", відповів Левицький. „Мій товариш урядує в сусідній кімнаті. Як бачите, між моєю і його кімнатою є двері. Заки ви прийдете з депутацією, я йому скажу, в чім діло. Як ви прийдете і будете до нього промовляти, я, стоячи на порозі між обома кімнатами, повторю йому по німецьки промову вашу і промову того Поляка. Також повторю по українськи, або по польськи німецьку відповідь".

Пішов я по депутацію. До уст прикладаю палець на знак, щоби йшли мовчки і веду їх старосвітськими і старими, вузькими і крутими сходами нагору. Що пару ступнів стоїть на сходах то інфантерист з крісом і багнетом, то бурґжандарм в шоломі з великим кінським хвостом. Входимо до бюра. На порозі бічних дверей стоїть Левицький, за столом в другім кінци довгої кімнати сидить Німець. Я зачинаю:

„Тут, пане раднику, зголошуються на авдієнцію до найяснішого пана начальники трох, панами дуже покривджених, громад. Асесор Дубенка скаже вам, яка то кривда".

(Далі буде).

Ювилейний рік 50-ліття „Рідної Школи" використаймо для закріплення дотеперішніх її досягнень. Даймо їй тверду основу на будуче півстоліття.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

ДО ВП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ УКР. Н. СОЮЗА.

Отсим проситься негайно звернути виповнені друки просьби о позичку, щоби можна якнайскорше виписати чеки та вислати до відділів враз з відповідними спеціяльними контрактами. Через такі опізнення терплять ці члени і відділи, що свої аплікації виповнили в час і ждуть нетерпеливо викінчення справи.

В котрім відділі члени зрезиґнували з позичок, так прошу сейчас звернути друки невиповнені, щоби можна тими грішми запомогти тих членів, котрі є на черзі до позички.

Всі ті члени, що звернули виповнені аплікації, а є суспендовані, не можуть дістати позички. Тільки правосильні члени організації мають право до позичок.

Р. Слободян, гол. фін. секр.

У СПРАВІ ОДНОЇ АКЦІЇ

(Кореспонденція з Европи).

Надзвичайну картину уявляє собою сучасне українське національне життя. Маємо на увазі територію й простори поза межами Радянського Союзу, себто ті, де ще не вбито остаточно хоч найменшої волі громадського руху, ініціятиви, діяльности. Галичина, Волинь, Буковина, Підкарпаття, Америка, европейська еміґрація. Так, воно правда: всюди „біда", „кріза", безробіття, утиски, перешкоди. Але, разом з тим, ви придивіться: **Галичина, маленька Галичина, має 87 своїх друкованих органів. Підкарпаття,** бідне й забуте Підкарпаття, — країна, **де інтеліґенція ще два роки тому жахалася слова „Українець" і** писала лише через „ѣ", — ця країна, з півмільоновим населення, уже — сміливо можна сказати — **має свою пресу національну й культурну.** А Америка зі своїми часописами — великими, що з кождим роком стає їх все більше.

Одначе придивіться уважно до того, про що пише преса. Загляньте на першу сторінку, але також на другу й останню. Зберіть усе докупи. Розміркуйте над тим. І **перед вами розгортається величава й прекрасна картина. Картина життя нації, — великої і свідомої, — що не має ще своєї державности, але хоче жити повним нормальним життям поважаючого себе культурного** Народу.

Ви бачите цілу низку окремих акцій, що в своїй сумі мають на увазі задоволення всіх потреб культурної нації.

Серед цих акцій є одна, на якій ми хотіли спеціяльно спинитись. Це є **справа Української Господарської Академії в Подєбрадах, у Чехословаччині.**

Що це за Академія й чим вона є для Української Нації? Можемо сказати, що саму назву Академії вже багато наших людей чули, але що це, власне, за школа — мало хто докладно знає. Цьому, правда, особливо й дивуватись не можна: українська нація така велика й так розкидана, за останні часи було так багато пережито, нарешті, в ріжних українських пунктах повстало стільки національних організацій та установ, що пересічний український громадянин, занятий добуванням кавалка хліба, уже й не встані за всім слідкувати.

Тимчасом у життю Академії стався великий перелом: 10 літ її утримувала благородна Чехословацька Република, **нині ж Академія має перейти на удержання власного Народу, тому Український Народ уже досконало мусить знати, про що властиво йде, щоб заняти відповідне становище.**

Історія Подєбрадської Академії дуже цікава; на жаль, ґазетні шпальти не дозволяють переповідати її більш детально: про це вже маємо брошуру, а будемо колись мати цілі книжки.

Скажемо лише одно: як окрема людина не може відгадати своєї долі, так часто й в життю народів заходять події, яких не може передбачити найдальшезорий політик. Ось так сталось і в даному випадку. І справді, чому Господарська Академія — Українська Висока Школа, — повстала та існує не на українській території, не на Великій Україні, не в Галичині, не на Буковині, нарешті, не в Америці, а на землі чужого, хоч і братнього, народу, в Чехословаччині, біля Праги, в невеличкому місті Подєбради, про яке мало хто з Українців і чув?

Отже треба було великої російської революції, треба було повстання Української Держави, треба було великої й нещасливої війни з Москалями, щоб, в наслідок всього того, зусиллями українських **визначних людей, що брали участь у визвольній боротьбі й опинились на еміґрації, повстала на чужині українська — і то перша в своєму роді — висока школа.**

Що це за школа? Гадаємо, що дуже багато наших людей будуть щиро здивовані, коли вперше довідаються, що **Подєбрадська Господарська Академія, хоч уявляє собою один орґанізм, фактично має в собі ні більше ні менше, як сім високих шкіл, які в інших народів здебільшого існують цілком окремо.** Якіж це школи? Отже Подєбрадська Академія **має три факультети,** а саме: 1) **аґрономічно-лісовий,** 2) **економічно-кооперативний,** з відділами: економічним, кооперативним і статистичним, і 3) **інжинірський,** з відділами: гидротехнічним та хеміко-технольоґічним. Відомо, що в Европі, а також у бувшій Росії, ці окремі факультети чи відділи творили й творять самостійні високі школи, як прикладом, бувший Олександрівський Лісовий Інститут, Сільсько-Господарська Академія (коло Москви), Комерційні Високі Інститути (у Києві та Москві) і т. д.

Таке нагромадження ріжних фахових шкіл в одному академічному орґанізмі історично уже пояснюється просто: в 1920 році, після окупації большевиками Великої України, на еміґрацію, разом з Українською Армією, вийшло багато видатнішої української інтеліґенції. Ця інтеліґенція, підчас короткого існування Української Держави, розпочала на вільній Україні широку працю в ріжних ділянках народнього життя й разом з тим відразу ствердила брак українських фахівців майже у всіх галузях державного й господарського життя. І ось цю працю ворог грубо обірвав. Тимчасом отой запал, той ентузіязм, яким горіла українська інтеліґенція вдома, залишився невичерпаним і в повній силі. Він шукав відповідного примінення — й треба було виключної, щасливої нагоди, щоб знайшлася країна, де цей запал до праці міг знайти найкращий вихід. Чехословаччина, на чолі зі своїм мудрим правителем — президентом Масариком — широко відчинила двері для української еміґрації; вона дала нам, хоч скромні, але необхідні засоби — й Українці з величезним ентузіярмом кинулись до праці, — й, можна сказати, створили чудо. **В Чехословаччині повстала низка українських установ, а між ними —** Українська Господарська Академія.

Коло Академії скупчилося більше як пів сотні українських наукових і педаґоґічних сил; сюди в перші два роки вступили студентами біля пів тисячі нашої української молоді — майже все учасники української збройної боротьби — закипіла робота. Почалися лекції, зявились підручники — перші українські підручники з ріжних дисциплін високих технічно-господарських шкіл. З невеличкими засобами, але з великою любовю зорґанізовано потрібні кабінети та лябораторії й перед здивованими чинниками Чехословацької Републики повстала висока українська технічно-господарська школа. Школа від першого року почала нормально функціонувати. Вона гуділа українською студентською молодю, що вчилась дуже пильно, і в 1927 році Академія мала перші жнива: вона випустила у світ із своїх стін **перших українських інжинірів:** аґрономів, лісників, хеміків, гідротехніків, економістів, статистиків і кооператорів, — **інжинірів, що перші перейшли високу науку українською мовою. Що це означає для української культури й для української справи взагалі може зрозуміти той, кому доводилось пізнати, з якими труднощами й як поволі будувалося високе шкільництво в ріжних народів.**

До останнього часу Академія працювала повним темпом, і наслідки її праці перед очима у всіх: вона випустила 500 інжинірів ріжних фахів. Ці інжинири розійшлися по цілому світі, працють здебільшого у всіх галузях, й є одна річ, якою Академія може сміло пишатись як перед своїми, так і перед чужими: вона звідусіль дістає свідоцтва, що наші інжинири не тільки не гірші, а часто навіть кращі, ніж інжинири тих самих фахів, що покінчили чужі відповідні школи.

Із найкращих студентів було підібрано кілька десяток найздібніших людей, узброєних европейськими мовами, що за пару років уже готові були стати на службу української нації, як молоді учені і професори високих шкіл.

І ось тепер...

Що властиво сталося? Коротко — сталося таке: **Чехословацька Република, як і інші европейські та заокеанські держави, переживає економічну крізу, а тому ясно, що приходить на чергу необхідність скорочення державних видатків.** Міністерства горячково шукають тих обєктів, на яких, без особливої шкоди для держави, можна булоб зробити економію. Скажім собі, як Українці, „в чотири очи": чи мусимо ми дивуватися, коли увага державних чинників Чехословацької Републики спиняється й на нас, себто на українській (та російській) еміґрації? Кажуть: гість у перший день — золотий, на другий — срібний, а на третій... найкраще, як вже йде до дому. А тут, правду сказавши: десять літ! І мусимо щиро, отверто й з почуттям глибокої вдячности зазначити: десять літ братерського, гуманного, джентельменського, делікатного відношення.

Але настав момент, коли й гість мусить виявити делікатну чутливість. Ось цей момент і настав. Мусимо подумати, як гостинного господаря облегчити, але й свого становища не захитати*). В політиці про багато річей не говориться, але це не значить, що про них не думаємо, або на них не натякається.

Ми, Українці, думаємо й говоримо так: „Панове, ви маєте велике щастя й можливости: ви маєте власну державу, — підтримуйте нас і далі". Гостинний господар думає й натякає: „Так, але держава наша невелика, всього 14 міліонів, і утримує вона кілька високих шкіл: німецькі, словацькі, чеські, так, що чеське високе шкільництво припадає, властиво, виключно на нас, на 8 міліонів Чехів. А вас, панове Українці, „по цей бік Збруча" — 10 міліонів". „Це правда" — говоримо **ми,** „але, на жаль, ми недержавна нація й платячи податки до чужих державних кас, мусимо поверх того утримувати свою „Рідну Школу", „Просвіту" і т. д." — „Маєте рацію" — відповідають нам, „але ось, будь ласка, подивіться": і гостинний господар розкладає перед нами предовгий список товариств, установ, ліґ та ріжних інших орґанізацій. **„Ось погляньте: всі ці наші „Соколи", „Єдноти" „Матері шкільські", „Беседи" утримує наш громадянин також своїми приватними коштами, поверх державних податків.** А є між цими установами й такі солідні орґанізації наукового типу, як „Масарикова Академія Праці", ріжні дослідчі „інститути" і т. п., і т. д. Зрештою, наш народ і далі охоче підтримував би своїх братів, але ви розумієте: безробіття, багато наших не мають на столі шматка хліба, у нас великі труднощі"... Запановує мовчанка. Господар півголосом собі міркує — вас заспокоює: „Ну, не мусите, панове, журитись: у нас теж не все відразу зробилось. Щоб свідомо підтримати свою високу школу, — народ мусить до того дозріти. Не тільки вам, але й нам шкода вашої десятилітньої праці; але якщо справа впаде, то не ваша буде вина... Видко, мусите почекати..."

Ось так, властиво, стоїть справа.

Маємо й собі сказати і перед лицем чужого народу показати, чи ми „дозріли", чи ні. Чи зуміємо ми втримати вже існуючу нашу високу школу — єдину вільну Українську Політехніку, — чи вона має занепасти від хвилі, як перейде з чужих на наші руки.

Але, на щастя, вже тепер можемо з гордістю зазначити: перший відрух українського громадянства на небезпеку був достойний і бадьорий: **Українська Господарська Академія не сміє загинути! І у Празі, в Чехословацькій Републиці повстало спеціяльне „Товариство Прихильників Академії".** Мета Товариства — захоронити Академію в цей критичний момент; клич Товариства — „Нарід собі". **Товариство виходить із заложення, що Академія є установа всенаціонального значіння, це є добро цілого українського народу й цей Нарід в першу чергу має бути широко поінформований про небезпеку, яка загрожує його високій школі, й аж тоді можна буде говорити, чи ми дозріли, чи ні.**

У своїй акції „Товариство Прихильників Академії" виходить із таких розрахунків: щоб Академія нормально існувала, вона мусить мати 30,000 долярів річно. **Щоб цю суму скласти, має знайтись серед 10 міліонів Українського Народу „по цей бік Збруча" — три тисячі людей, українських установ, товариств і т. д., що офірувалиб річно на справу по 10 долярів. Такі жертводавці стають дійсними членами „Товариства Прихильників Академії".** Але цей спосіб і розмір допомоги Академії не єдиний: жертвувати на Академію може кождий член Української Нації, і жертва його може бути якнайменша. Сума грошей, потрібна для Академії, така незначна супроти кількости українського народу „по цей бік Збруча", що й найменші жертви у своїй сумі дадуть належний ефект. **Але при одній умові: коли ці жертви будуть** загальні, всенародні, коли справді цілий Народ захоче послужити собі, захоронивши свою високу школу.

Можемо з почуттям високого задоволення ствердити, що Товариство у своїй дотеперішній діяльности зустрінулось із загальною прихильністю українського громадянства. Реєстр членів і жертводавців Товариства швидко зростає. Правда, це лише початки, — напереді ще велика праця, але початки вже виразно вказують, що українське громадянство ясно здає собі справу, якого характеру іспит стоїть перед ним і що, в інтересах національної чести, цей іспит має бути складений цілком задовольняючо. Про це не **свідчать численні листи, як дістає Товариство*).**

Не можемо, правда, промовчати й про нашу „акцію". Вороги українського визволення дуже зраділи, почувши, що може впасти такий міцний осередок української культурно-національної, а разом з тим і державної ідеї, як Подєбрадська Академія. Знаємо, що вони натискають всі пружини, щоб справу скорше ліквідувати і „припечатати". Їм присвічує клич, який ще свого часу проголосив Емелян Пуґачов: „Руби стовби,—забори (пліт) сами поваляться".

Але гадаємо, й не сумніваємось, що Український Народ такої потіхи їм не дасть і скаже виразно й рішучо: „Руки геть!"

В. Приходько.

*) Мусимо тут зазначити, що в даному разі не йде, про самий персонал (професуру) Академії, яка в той чи інший спосіб може бути забезпечена, але про захований самої Академії, як чинної високої школи.

*) Адреса Товариства: Praha-Dejvice, 1506, Spolecnost pratel U. H. Akademie. На бажання, Т-во безплатно висилає свій статут, брошуру про У. Г. Академію, брошуру О. І. Бочковського „Нарід — собі" (Шляхами національної самодопомоги серед ріжних народів), а також інший інформаційний матеріял.

ПРАГА ПЕРЕД СОКІЛЬСЬКИМ ЗДВИГОМ.

В річницю століття народження основателя „Сокола" й реформатора ґімнастики, д-ра Мирослава Тирша, Чехословацька Сокільська Організація, що обєднує коло трох четвертин міліона членів, улаштовує в червні й липні біжучого року IX Всесокільський Здвиг. Підчас цього здвигу в ріжних галузях спорту, а саме: веслярськім, пливацькім, стрілецькім, ріжні перегони, легко-атлетичнім тощо бере участь мужчин — 27 тисяч, жінок — 24 тисячі, доросту — 10 тисяч, учнів ріжних шкіл — Соколів — 8 тисяч; в самих ґімнастичних спільних виступах візьме участь 15 тисяч.

У здвизі приймають чинну участь соколи сербські (9 тисяч душ), польські — 6 тисяч душ, Москалі еміґранти, Болгари, **Українці,** а як гості — Лотиші, Шведи, Французи, Румуни, Бельгійці, Флямандці, Фінландці, Еспанці.

На здвиг запрошено 22 народи. **Совіти запрошення не дістали.**

Підчас здвигу буде улаштована вистава та продаж ріжних сокільських та ґімнастичних предметів. Відбудуться пописи. Для здвигу відведено в Празі на Петшині величезну площу, де вже викінчуються трибуни та павільони. Яких це все розмірів — показує хочби той факт, що заряд анґажував на час здвигу самих білетерів, контрольорів, інформаторів тощо 1,220 душ. Чеський уряд зробив ріжні пільги для приїзжих. Очікується багато гостей чужинців, головним чином Американців.

Коротка програма така: 12 червня — діточі вправи (до 14 років), 16 до 19 червня — діти з середніх шкіл, 26 до 29 червня молодь (від 14 до 18 років), 2 до 6 липня вправи членів (соколи і сокілки). Підчас останніх днів здвигу **відбудеться маніфестаційний похід містом Прагою 30 до 60 тисяч осіб в сокільських строях.**

Майже вся світова преса, в тім числі й українська, буде заступлена на здвизі.

—ич.

У Большевії.

Горожанин СРСР станув перед зеркалом і каже до свого відзеркального образа:

— Один з нас є аґентом ДПУ, та котрий?

—o—

Причина.

— Чому ви досі не оженилися?

— Замолоду я сказав собі, що щоби оженитися, треба насамперед доробитися майна.

— Таж ви вже маєте майно!

— Так. Та тепер я сказав собі, що щоби вдержати майно, не вільно женитися.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN TRIBUTE TO GEORGE WASHINGTON'S BICENTENNIAL.

HARTFORD, CONN.

UKRAINIANS SING, DANCE AT BUSHNEL.

Excellent Evening of Music and Ballet Directed by Messrs. Koshetz and Avramenko.

By Walter Brown.

ALEXANDER KOSHETZ'S UKRAINIAN CHORUS, VASILE AVRAMENKO'S UKRAINIAN FOLK BALLET — in joint appearance in Bushnell Memorial Hall, Friday evening, May 13. Program consisting of dancing in two groups under titles "Memoirs of the Ukraine" and "In the Country of George Washington" employing some 50 odd dancers from five-year-olds up; and singing of religious, historical, dance and narrative songs by a chorus of 30 voices.

The Ukrainian visitors at Bushnell Friday evening gave an entertainment that delighted the audience and proved admirable in every respect. The program announces that the Festival — Hartford is one of eight cities listed as being visited in a week's tour — was "In Tribute to George Washington," and the final Star Spangled Banner and the Ukrainian national anthem were sung before a huge picture of our First President backed by a scene of the Capitol at Washington, with flags in the hands of all the big company massed on the stage. Mayor Rankin, saying that he was making his "forth speech of the evening," was introduced before the final dances and paid tribute to the zeal and spirit shown by the Ukrainians of Hartford and hereabouts in their Americanism, their efforts for the goood of their adopted country.

Mr. Koshetz's chorus has frequently been heard by radio listeners but it was good to see them in their brilliant costumes and to watch the skill which their director drew those fine and brilliant organ-tones from his singers. The chorus has fine balance of tone, sings with accuracy and in splendid spirit always and the offerings of the evening — many of them Mr. Koshetz's own arrangements for the choir — showed the powers of the singers in all their varied work. The incidental solo bits were finely sung and the singers were brought to the front of the stage to receive their rightful share of the appause, but it was the choral work as a whole that princippally delighted.

The solo dancing by Mr. Avramenko was extremely fine alike in spirit and technique and there was fine dancing, too, by all the different groups of the ballet — dancing that chairmed in the simplicity and joy with which it was done, in the entire lack of any feeling of formalism, any suggestion of emotion other then the joy of living, the spirit of religious celebration or the stirring action of primitive warfare on the steppes.

The dancing was all enjoyed by the audience, but the two youngsters whose pictures were shown in Friday's Courant — Mr. Ivan Zelechivsky, aged five, and Miss Agatha Ivanciw, a mature person of six — were the outstanding favorites of the audience, and deservedly so. For they not only dance with the spirit and sureness of artists four times their age but they wear the costumes, carry the dramatic values of their various characters in admirable fashion.

A fine evening completely foreign in its joys for those who knew nothing of the words of the songs, very little of the traditions of the dances and an evening probably heartwarming indeed for the Ukrainian people present, was afforded in Friday's Festival at the Bushnell. And there was a thrill in the final patriotic picture and singing!

(The Hartford Daily Courant, Saturday, May 14, 1932)

200 AT SUPPER GIVEN BY UKRAINIAN LEAGUE.

About 200 people attended the Mother's day supper and Eastern celebration held at Liberty hall Sunday evening by the Ukrainian Women's league of this city. In accordance with the Ukrainian tradition, the food was blessed by Alexander Rotko, pastor of the St. Peter and St. Paul church, who was assisted by Father D. Gulin of New Haven. The choir, directed by Professor R. Hwozdewich, sang Easter hymns during the ceremony. The food was donated by the women of the Ukrainian league.

Miss Josephine Adzima, secretary of the league, presented each mother who was in attendance, with a carnation, which was donated by her. Father Rotko gave an inspiring address on Mother's day. Alexander Mereschak, toastmaster, also called on several other people for remarks.

The following program was given: Duet, Julia Bavolak, piano; and Walter Hwozdewich, violin; vocal duet, Josephine Adzima and Anna Hamniak, accompanied by James Comcowich; solo, "The Green Woodland," by Josephine Adzima; Spanish dance, Elsie Hwozdewich, accompanied by Julia Bavolak, piano solo, Vera Mereshchak; dance, Ukrainian Kozak by Nadia Biscoe, accompanied by Lillian Radzich.

(The Evening Sentinel, Ansonia, May 10, 1932).

Щирий.

— Як жиється вам, пане Бірнбавм, як там бизнес?

— Погано. Небаром або я замкну бизнес, або мене замкнуть.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КРОМПТОН, Р. АЙ.

Берім з них приклад.

В Кромптон, Р. Ай., нема більше ніж 10 українських родин, але національну й культурно-освітну працю цієї маленької громади можна прирівняти до праці громад з великих міст.

Дня 26 вересня 1931 року засновано в цій громаді „Юкрейніен Джуниор Денсинг Клоб", який був на ділі переміною школи Українського Національного Танку В. Авраменка.

Отсей клюб, як це вже було подано в „Свободі", дав до 40 виступів з українським танком. Цьогож разу вони задумали і доконали майже непосильну для них працю, а саме: виступ з українським національним танком і піснею в Інфентрі Гол в місті Провиденс, Р. Ай.

Самі вони не в силі були виконати задуманої праці, тому звернулися за допомогою до ближчих громад: Вунсакет, Бостон і Провіденс.

Створено спільний комітет, який запросив до співпраці Клюб Укр. Танцюристів міста Бостону, якого головою є п. Петро Грудзінський; Клюб Укр. Танцюристів м. Вунсакет, якого головою є п. Кічак, та Український хор „Боян" з Вунсакет, під керовництвом о. В. Каськова.

Після двохмісячної підготівки, в суботу, 7 травня 1932, дали концерт у найбільшій галі міста Провіденс.

Я мав щастя бути присутним на цім концерті. Не маю слів для опису того душевного почуття, яке я виніс з цієї галі.

Точно в годині 8 вечером піднялася завіса сцени і очі глядачів побачили небувалої краси живу картину. Це була наша молодіж, в українських національних строях, цвіт і надія нашої нації. Іх було коло 200 душ. Перша точка програми, що складалася зі співу хору „Боян" в переплеті з танками укладу В. Авраменка, була виконана надзвичайно гарно. Не було кінця оплескам після кожньої точки, а особливо оплескували танець „гопак колом" семилітніх дітей: Володимира Москалика та Олени Семчук. На жадання публики вони мусіли повторити цей танок.

Друга точка програми складалася з гри мандоліновогої оркестри при клюбі Укр. Танцюристів у Бостоні, Масс., та співу хору „Боян". Виконано дуже гарно.

Третю частину програми, що була і закінченням концерту, виконано теж надзвичайно гарно, як спів, так і танці. Особливо гарно виконав сольовий танок п. Степан Гудима, під якого керуванням провадились всі танці цього виступу. Одно тілки мені не зрозуміле: чому в програмі було зазначено: „Коломийка", сольовий танок, виконає п. С. Гудима". На ділі не було так, що п. Гудима був одягнений у козацький одяг зі шаблею і ще якоюсь бляшкою на шапці (щось в роді кокарди) і виконаний танець можна би було скорше назвати як „вільне сольо", ніж „коломийка", бо коломийка є танком Українців зі Західних Земель, а не козацький.

Також гарно була виконана гра на скрипці в супроводі пяна.

Мушу згадати ще про мандолінову орхестру. В січні цього року засновано цю оркестру при Клюбі Укр. Танцюристів міста Бостону, і за такий короткий час вони потрапили так багато над собою попрацювати, що вже не сором з такою орхестрою показатися перед численною публикою.

Що торкається хору „Боян", то на признання він давно заслужив, бо імя його часто зустрічається на сторінках часописів. Популярність свою хор мусить завдячити невтомній праці нашого громадського діяча, о. Каськова.

Ще одно явище в цьому здвизі заслугує на особливу увагу, а саме: тісний звязок і співпраця членів Укр. Н. Союза та членів Укр. Робітничого Союза, бо по інших місцевостях трапляються скарги, що одні роблять, а другі нічого не роблять.

Отже берімо приклад з них, працюймо спільно, то скорше дійдемо до наміченої цілі, — визволення нашого поневоленого краю.

Не знаю, як вийшов матеріяльно цей виступ, бо галя в 3,600 місць була наполовину пуста. Причиною цього була несприятлива погода (падав дощ), а може і недбалість наших громадян, бо на галі чужинців було більше, ніж Українців. Одначе цей виступ дуже прислужився для прославлення українського мистецтва — артизму.

Іван Шило.

Наші діти.

Шістьлітній Івась дуже гарний хлопчик, та має цю одну погану прикмету, що часто лишає штанятка непозащіпливаними. Раз вечером звертає йому на це увагу батько такими словами:

— Івасю, вже всі крамниці позачинювані!

А на це Івась:

— Так, одначе я маю аптику.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ГАРТФОРД, КОНН.

На визвольну боротьбу.

В нас відбувся баль, у салі Українського Ситизенського Клюбу. Предсідатель Клюбу Антін Локоть завізвав гостей до жертв для УВО. Присутні зложили $7.03; $3 за „Сурму" з Честерфілд, Конн., від парохи передав парох.

Гроші вислано до краю через Обєднання.

Наш Клюб тепер має 60 членів, які стараються допомогти визвольній боротьбі українського народу.

А. Локоть, предсідатель;
К. Гвіздь, касієр;
П. Драпак, секретар;
О. Йордан, господар.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На поміч Гуцульщині.

В день Воскресеня Христового члени української православної церкви св. Вознесения не забули й за голодуючих братів в краю на Гуцульщині. В порозумінню з головою церковної громади й Д. Гитотою, о. Л. Кушнір представив страшне положення наших братів на Гуцульщині, а браття зложили голодуючим братам дрібними датками $15.80, які вислано до краю через Обєднання.

БОСТОН, МАСС.

Відповідаймо жертвами і реальною роботою.

По тих усіх відомостях, які доходять до нас з Великої України, стає ясно кождому чесному Українцеви, що московські червоні окупанти довели нашу землю до страшної руїни. Нарід наш покидає землю і тікає в світ за очі. А большевицькі посіпаки наставляють машинові кріси і вбивають, як от при переході через Дністер, нещасні жертви московського наїзду.

Супроти цеї трагедії, що діється на наших землях, ми, американські Українці, повинні в першу чергу вичистити між собою оте большевицьке сміття, що вводить заколот у наші ряди. Оттакі ріжні Питлярі не повинні мати місця між нами і в наших організаціях. Оті московські ступайки навіть тепер, коли Москва так нищить Україну, не мають відваги підняти проти неї голос протесту, а тільки розсилають ріжні летючки, в яких обріхують український національний рух, народних наших провідників та наші народні організації.

У відповідь на те все ми повинні гонити від себе отих Юдів, а разом з тим скріплювати наші національні організації — складати дальші жертви на боротьбу з наїзниками. І так робить свідома наша громада. І от тому зібрали ми знову $62.50 і вислали до Обєднання на допомогу нашій визвольній боротьбі.

Н. Давискиба.

ТОНТОН, МАСС.

На визвольну боротьбу.

З нагоди хрестин у громадян Заверухів шановні гості не забули за Рідний Край і зложили на допомогу визвольній боротьбі 6 долярів.

Гроші переслано через Обєднання.

В. Проницький.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 21-го травня, в годині 6-тій ввечір, в церковній гали, 127 Парк ул. Взивається усіх членів прибути та вирівнати свої належитости, як рівнож залеглости за діти. Коли член не прийде і не оправдається, то з ним поступить після статута, то є будуть суспендовані. — К. Марущак, предс.; М. Довгий, рек. секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, повідомляє усіх членів, що мітінг відбудеться в суботу, 21 травня, в годині 6-тій ввечір, в гали церковній. Кождий член обовязаний бути на мітінгу, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають висказати, на яких підставах хочуть стояти дальше в Союзі. — Іван Бересовець.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 21 травня, в годині 8-мій ввечір, в гали під ч. 217 Іст 6-та ул. Кождий член має принести місячні вкладки до братства і У. Н. Союза. — Михаїл Марків, рек. секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 2, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться 22 травня, точно в годині 2-ій пополудни, в гали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Повинністю кождого члена є бути на тих зборах і обговорити справу пікніку, котрий мається відбути 24 липня, в місци, де і тамтого року. Кождий член повинен принести 25 ц. на тікет. Довгуючі члени повинні заплатити свої залеглости. — В. Микитин, предс.; П. Головчук, кас.; М. Федорців, фін. секр.

МІЛВІЛ, Н ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 347, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 22-го травня, в годині 2-ій пополудни, в гали де звичайно. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. — П. Чопек, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 22 травня, в годині 1.30 пополудни, в гали церковній, 45-47 Говп Еве. Упоминається довгуючих членів, щоби прийшли і вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — С. Михалишин, А. Боднарчук, М. Табачук.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 22 травня, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Домі, 847 Н. Франклін ул. Проситься всіх членів прибути на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих проситься вирівнати свою залеглість, бо інакше будуть суспендовані. — Ілько Савчин, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома усім членам Бр. св. Георгія, від. 239, що мітінг відбудеться в неділю, 22 травня, в годині 1.30 пополудни, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Франклін ул. На цей мітінг мають явитись усі члени, бо є важні справи до полагодження. Напоминається усіх довгуючих членів, щоби вирівнали за себе і за дітей залеглости, бо відділ не буде за нікого довше платити. Хто цего не зробить, буде суспендований. — Н. Наконечний, предс.; І. Паращак, кас.; Н. Волос, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 21 травня, в годині 7.30 ввечір, в гали Чеського Народ. Дому, 29-19 — 2-та Еве. Уряд проситься всіх членів і члениць явитись на час. Також проситься членів не залягати по кілька місяців. Пригадується, що всі члени є обовязані приходити на збори кождого місяця. Припоминається довгуючим членам по кілька місяців, що коли не являться і не вирівнають свого довгу, будуть суспендовані. Проситься членів привести своїх знакомих та вписати їх і свою жінку та діти до У. Н. Союза. Члени, котрі мають свої діти в У. Н Союзі, нехай подадуть свої адреси, а отримають безплатно діточий магазин в англійській мові. Котрим членам не приходить правильно Свобода, нехай подадуть свої адреси секретареви. — І. Кубарик, предс.; Григорій Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ТАРЗАН І НЕВІДОМА ІМПЕРІЯ. (36)

Після того, як Мпінґу був змушений розповісти, що Тарзан переховується в домі Максімуса Прекляруса, бідному слузі довелося виконати ще одно доручення. Йому в імператорській палаті доручили записку, яку він мусів передати варварови, а потім з ним іти в певному напрямі, щоб зайти на чуже подвіря. Що потім станеться, раб Мпінґу не знав. Його діло було робити лише те, що наказано йому, а знати він мав лише те, що йому говорили.

Дрижучи зі страху, Мпінґу подався до дому свого пана. Тут він знайшов Тарзана при столі, де він під доглядом Фестівітас перечитував дещо в книжці. Це була звичайна лекція Тарзана латинської мови. Читанням латини Тарзан і його вчителька були так захоплені, що навіть не звернули найменшої уваги на те, що Мпінґу дрижав, як у пропасниці. Записка була написана в імени Максімуса Прекляруса.

В ній стояло, що Тарзан мусить негайно покинути цей дім і перейти на мешкання до дому Діона Сплендідуса. Слуга мав негайно провести туди Тарзана. Не довго думаючи, Тарзан зібрався й негайно вийшов з Мпінґом на подвіря, а потім, незамітно проходячи вулицями, вони підійшли до невеликої фіртки, що була в камяному мурі. Тут раб показав Тарзанови на фіртку й запросив його ввійти в середину, але сам тримався далі позаду.

Нічого не підозріваючи, Тарзан рішучим рухом відчинив фіртку й увійшов на просторе подвіря. Та не встиг він отямитися, як почув і побачив, що на нього напали яких двацять вояків. Сили були нерівні й занадто вміло та поспішно вояки робили своє діло. Тому Тарзан скоро побачив на своїх руках міцні ланцюхи. Цього він найбільше боявся. Кілька разів спробував Тарзан врвати руками ланцюхи, але вони не піддавалися.